

SUMMARY

Chernyakova Zh. The Innovative Approaches to Training Masters of Social and Educational Sphere: Foreign Experience of Great Britain.

The article is devoted to description of innovative approaches to training masters of social and educational sector in the UK. The content and procedural aspects of the social workers are analyzed. The author has determined the activities of the Central Council for Education and Training in the sphere of social work and defined the basic documents which set the directions of its development, the only state requirements to specialist diploma in social work, the selection procedure applicants, training programs based on academic schools for different specializations areas of social work, qualification requirements for the Diploma single social worker.

The author has noted that strict selection for the profession of a social worker operates in the UK, but the criteria in various educational institutions differ a little bit. But several common requirements can be identified: the presence of high school assessments, a thorough knowledge of core subjects, physical and emotional stability, social maturity, the recommendation of the school of moral and personal qualities. Selection shall foster commission that draws attention to age restrictions, the practical experience of social work, the overall level of entrants to teaching in a higher institution, self-discipline and so on.

Systematization and summarizing the results of the comparative analysis of socio-pedagogical education in the UK and Ukraine make it possible to conclude that definite differences are observed with similar approaches to the construction of basic educational model of social pedagogy. Despite the fact that countries have a multi-level system of training social workers, vocational training process based on values and ethical principles of social and educational activities, there is a tendency to build in the terms of lifelong education.

In the context of our study innovative approaches to training masters of social and educational sphere UK, including interdisciplinary, systematic, competence, empirical approaches to creating programs of practice may be distinguished.

A promising direction for further study can be learning and active implementation of integrative and modular, reflexive and management technology of professional and personal development of a social worker.

Key words: *innovative approaches, training of masters of social and educational sector, the Central Council for Education and Training in the sphere of social work, a social educator, a social worker, social work.*

УДК 37.013:378.147

Н. В. Шеверун

Національний транспортний університет

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ПОЛЬЩІ

Мета статті полягає в розкритті особливостей забезпечення якості навчання іноземних мов у технічних університетах на прикладі Польщі. Основні методи дослідження передбачали аналіз джерел, а також матеріалів дослідження з наступним синтезом його результатів у цілісну систему поглядів на якість навчання іноземних мов у польських технічних університетах. Результатами дослідження стало виявлення особливостей функціонування системи забезпечення якості іншомовної підготовки студентів у технічних університетах Польщі. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання позитивного польського досвіду у вітчизняних вищих навчальних закладах. Перспективами подальших наукових розвідок є розроблення

рекомендацій стосовно покращення якості навчання іноземних мов у технічних університетах України з урахуванням досвіду європейських країн.

Ключові слова: Європейський освітній простір, вища освіта, якість освіти, стандарти освіти, академічне середовище, освітні пропозиції, навчання іноземних мов, технічні університети, Польща.

Постановка проблеми. Більшість змін процесу навчання у вищій освіті відбулися в результаті запровадження положень болонського процесу. Європейські вищі навчальні заклади протягом останніх років займаються питанням покращення рівня якості вищої освіти шляхом систематичного впровадження внутрішніх механізмів забезпечення якості та їх безпосереднього співвідношення із зовнішніми вимогами забезпечення якості. Вищі навчальні заклади зобов'язані розробляти, впроваджувати й застосовувати внутрішню систему забезпечення якості освіти, яка ґрунтується на оцінюванні результатів навчання. Кожен вищий навчальний заклад мусить забезпечити відповідний підбір курсів і відповідних форм навчання, точно описати задумані результати навчання й довести отримання закладених результатів. Однією з найважливіших змін є перехід від «навчання студентів» до «допомоги їм у навчанні».

Внутрішні системи забезпечення якості навчання, створені в технічних університетах Польщі, базуються на:

- європейських і державних документах, що стосуються забезпечення якості у вищій освіті;
- запитах зовнішньої оцінки забезпечення якості (процесу акредитації університетів міністерством);
- стандартах і настановах, що стосуються утворення внутрішніх систем забезпечення якості (європейських, державних, вузівських) [5, 8–11].

Підставою для створення зовнішніх і внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти у країнах Європейського союзу є документ «Стандарти і настанови, що стосуються забезпечення якості навчання в Європейському просторі вищої освіти», розроблені Європейським товариством [4].

Польськими дослідниками виокремлено 7 найважливіших стандартів, досягнення яких забезпечує високу якість навчання:

- 1) політика забезпечення якості;
- 2) контроль, оцінка й періодичне оновлення навчальних програм;
- 3) оцінювання студентів;
- 4) забезпечення якості науково-викладацьких кадрів;
- 5) дидактична підтримка студентів і допомога студентам у науці;
- 6) застосування інформаційних систем;
- 7) поширення (публікація у ЗМІ) інформації про вищий навчальний заклад.

Технічними університетами Польщі розроблено «Принципи функціонування системи забезпечення якості навчання у технічних

університетах» у 2012 р. з подальшим їх оновленням у 2014 р. Основними завданнями цієї системи є:

1) формування положень стосовно забезпечення належної якості підготовки в академічному середовищі університету, а також будівництва культури якості освіти шляхом організації дій щодо забезпечення й удосконалення якості навчання, та контроль цих дій в університеті;

2) постійний контроль якості навчання в університеті;

3) створення процедур періодичного й систематичного оцінювання рівня якості навчання в університеті – в домовленості та за участі представників усіх відділів університету;

4) забезпечення постійного громадського доступу до навчальних програм усіх рівнів і форм навчання, які надаються університетом [7].

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми якості освіти на державному й регіональному рівнях висвітлені у працях М. Дарманського, Г. Єльнікової, В. Лугового, С. Ніколаєнка та ін. Забезпечення якості вищої освіти досліджували І. Анненкова, А. Загородній, Ю. Захаров, Л. Кайдалова, К. Корсак, А. Павленко, Г. Степенко, С. Шевченко та ін. Проте проблеми якості навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах на основі вивчення зарубіжного досвіду не були предметом дослідження вітчизняних компаративістів.

Мета статті полягає в розкритті особливостей забезпечення якості навчання іноземних мов у технічних університетах на прикладі Польщі.

Методи дослідження. Аналіз джерел, а також матеріалів дослідження з наступним синтезом його результатів у цілісну систему поглядів на якість навчання іноземних мов у технічних університетах Польщі.

Виклад основного матеріалу. Система забезпечення якості навчання іноземних мов у технічних університетах Польщі цілісно пов'язана й сумісна із системою забезпечення якості навчання в університеті та базується на чотирьох програмах: програмі вдосконалення навчального процесу; програмі підтримки студентів; програмі забезпечення, оцінювання й удосконалення професорсько-викладацького персоналу та адміністрації відділу іноземних мов; програмі реклами діяльності відділу іноземних мов в академічному середовищі [1, 12–16].

За правильне функціонування системи забезпечення якості навчання іноземних мов відповідає, передусім, дирекція та керівництво відділу іноземних мов, а також Рада досліджень, яка, принаймні раз протягом навчального року, присвячує одне зі своїх засідань питанням удосконалення якості навчання. За утворення, впровадження й контроль функціонування системи відповідає Комісія у справах якості, її підкомісії, групи або робочі колективи, які закликаються до виконання визначених завдань, а також адміністрація відділу іноземних мов (секретаріат, студентська база, інформаційний відділ, технічний відділ, бібліотека). Під час реалізації деяких системних завдань відбувається співпраця зі

студентським і докторантським самоврядуванням, а також відділом із працевлаштування. Безпосередній контроль якості дидактичних занять проводиться комісією окремих мовних колективів. За якість процесу навчання відповідає також комісія з оцінювання, яка діє в рамках періодичного оцінювання працівників. Процедури забезпечення якості процесу навчання у відділі іноземних мов базуються на затверджених академічних положеннях. Для здійснення належного внутрішнього функціонування системи забезпечення якості навчання іноземних мов, а також систематичного її виміру необхідними є відповідно запроектовані «знаряддя». Процедури набуття й утримання стандартів якості, а також засоби систематичного виміру якості, які застосовуються в рамках внутрішньої системи, представлені в окремих програмах [2, 43–49].

Програма вдосконалення дидактичного процесу, яка передбачає оцінювання системи навчання з точки зору забезпечення якості навчання іноземних мов і введення можливих змін. Концепція мовного навчання розроблена з урахуванням ліміту годин, призначених на навчання іноземних мов на окремих ступенях навчання: стаціонарних і нестаціонарних, докторантських навчаннях, дистанційного навчання та індивідуальних потреб студента (наприклад, студентів із певними вадами або студентів інвалідів). Процедура складається з таких частин:

1) систематична актуалізація дидактичної пропозиції – пропозиція навчальних занять з іноземної мови повинна відповідати актуальним потребам студентів усіх рівнів і форм навчання, докторантів і працівників вузу. Кожного семестру основна й додаткова пропозиція мовного навчання представлена на сайті відділу іноземних мов, а також у цілісній системі обслуговування студентів «Освіта.CL» та актуальному каталозі записів. Ця пропозиція містить перелік обов'язкових курсів іноземної мови, додаткових курсів іноземної мови, спеціалізованих курсів іноземної мови (курсів професійного спрямування, авторських тематичних курсів тощо), дистанційних курсів, курсів комбінованого навчання типу «blended-learning», а також курсів для студентів із певними вадами згідно з рівнями навчання;

2) періодичне оновлення навчальних програм і погодження їх з вимогами ринку праці – програми курсів іноземної мови укладаються в рамках структури болонського процесу та державних кваліфікаційних рамок, базуються на результатах навчання (мовних і міжкультурних компетенціях, необхідних на ринку праці) і містять ситуації використання іноземної мови для професійних цілей;

3) актуалізація документації, що стосується процесу навчання й учіння – внесення змін до документів, пов'язаних із процесом мовного навчання: оцінювання якості умов проведення навчальних занять (внутрішній контроль, вузівський внутрішній аудит); контроль, актуалізація й модернізація технічної та дидактичної бази процесу навчання. Відділ

іноземних мов повинен мати відповідні навчальні бази для поліпшення процесу навчання (мультимедіа, бібліотека, дидактична допомога тощо);

4) систематичний моніторинг думки студентів – оцінювання дидактичної пропозиції, процесу навчання та дидактичних занять студентами, яке проводиться раз на два роки. Результати анкетування опрацьовуються централізовано й беруться до уваги під час оцінювання професорсько-викладацького персоналу [6, 24–31].

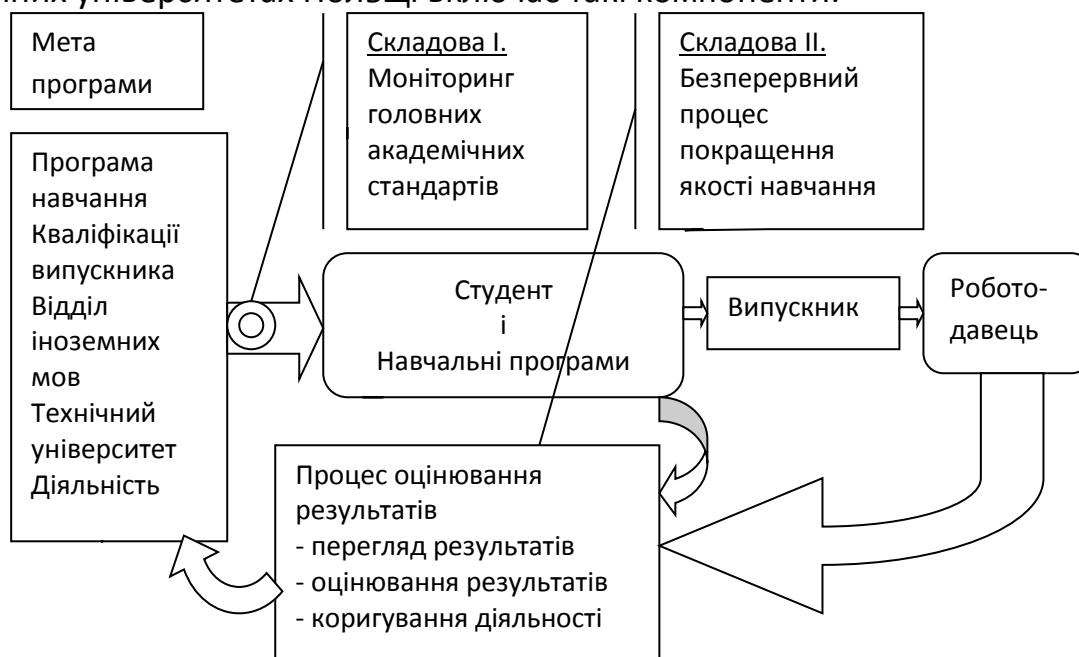
Програма підтримки студентів – спрямована на оцінювання студентів із метою підвищення їх рівня знань і результатів навчання. Оцінювання студентів здійснюється на основі послідовних цілісних принципів і критеріїв, які передбачають діагностичні тести, письмові та усні контрольні роботи та проекти, кваліфікаційні тести для зарубіжних виїздів (наприклад, у рамках програм Erasmus) тощо [3, 82–84]. Програма також передбачає систематичне збагачення додаткової освітньої пропозиції, що полягає в наданні допомоги студентами в досягненні необхідних результатів навчання на основі надання лекторами консультацій, організація спеціальних зрівняльних курсів на основі дистанційного та комбінованого навчання, літніх курсів, платних семестрових і канікулярних курсів, курсів для підготовки до зарубіжних обмінів. Підтримка студентів передбачає також проведення підготовчих занять для участі в мовних олімпіадах, складання іспитів на отримання сертифікату про рівень володіння іноземною мовою, організацію віртуального середовища навчання тощо.

Програма найму, оцінювання й удосконалення професорсько-викладацького персоналу та адміністрації – включає систему адаптації нових працівників та анкетування результатів цього процесу; самооцінювання лекторів, яке включає також опитування студентів на виявлення рівня їх задоволення мовним курсом; урахування науково-дидактичного доробку працівника, що передбачає організаційну діяльність, наприклад, організацію науково-практичних конференцій, а також організацію та участь у різних мовних заходах, підвищення кваліфікації за кордоном, післядипломне навчання, участь у науково-практичних конференціях, співробітництво з мовними видавництвами й установами, які сприяють вивченню іноземних мов, участь у внутрішніх, загальнопольських і міжнародних проектах, укладання портфоліо лектора.

Програма реклами діяльності відділу іноземних мов в академічному середовищі – найважливішу роль у рекламі діяльності відділу іноземних мов відіграють інформаційні системи для студентів і лекторів. Інформація про діяльність відділу іноземних мов регулярно з'являється як в університетських, так і в регіональних і державних засобах масової інформації. Широкий рекламний відгомін мають позааудиторні навчальні заходи, у яких відділ іноземних мов бере участь або які організовує, наприклад мовний турнір, юнацькі мовні свята, науково-практичні

конференції, фестивалі науки. Участь у внутрішніх, загальнопольських і міжнародних проектах також виконує рекламну функцію.

Таким чином, система забезпечення якості навчання іноземних мов у технічних університетах Польщі включає такі компоненти:

Висновки. Отже, впровадження, правильне застосування та контроль функціонування системи забезпечення якості мовного навчання у відділі іноземних мов забезпечує постійне вдосконалення якості дидактичного процесу; організацію сучасної пропозиції курсів іноземних мов, актуальність програм мовних курсів, пристосованих до вимог ринку праці, підтримку дидактичних інновацій, постійну підтримку студентів під час навчання іноземних мов і високий рівень задоволення студентів від навчального процесу; забезпечення високого рівня функціонування в умовах глобалізації освіти, мобільності студентів і академічних кадрів; ведення прозорості кадрової політики та реклами «доброго навчання»; формування проякісних положень у вузівському середовищі та будівництва культури якості, яка полягає в безперервному прагненні до поліпшення якості відповідальності, узгодженні дій, спільному прийнятті рішення. Показниками культури якості є також спрямування навчальної діяльності на потреби студентів, ідентифікація працівників із робочим місцем, спонукальна, а не диктаторська роль керівних кадрів, відкритість на зовнішнє оцінювання, зміцнення вдосконалюючих ініціатив.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macukow B. System zapewniania jakości kształcenia języków obcych w politechnikach polski / B. Macukow. – Warszawa, 2013. – 137 s.
2. Saryusz-Wolski T. Pewne koncepcje doskonalenia jakości kształcenia języków obcych / T. Saryusz-Wolski, E. Chojnacka, B. Macukow. – Łódź, 2012. – 212 s.
3. Sobczak R. Jakość kształcenia w aspekcie oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej / R. Sobczak. – Gdańsk, 2012. – 167 s.

4. Standarty i wskazówki dotyczące zapewnienia jakości kształcenia w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym. – Helsinki, 2005. – 39 s.

5. Szulc T. Jakość kształcenia w szkołach wyższych / T. Szulc. – Warszawa : KRASP, 2011. – 84 s.

6. Wójcicka M. Zapewnianie jakości kształcenia języków obcych w politechnikach / M. Wójcicka. – Warszawa : Instytut Spraw Publicznych, 2011. – 56 s.

7. Zasady Funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Politechnikach. Zał. do ZW 68/2014. – Wrocław, 2014. – 14 s.

РЕЗЮМЕ

Шеверун Н. В. Система обеспечения качества обучения иностранным языкам в технических университетах Польши.

Цель статьи заключается в раскрытии особенностей обеспечения качества обучения иностранным языкам в технических университетах на примере Польши. Основные методы исследования предусматривали анализ источников, а также материалов исследования со следующим синтезом его результатов в целостную систему взглядов на качество обучения иностранным языкам в польских технических университетах. Результатами исследования стало выявление особенностей функционирования системы обеспечения качества иноязычной подготовки студентов в технических университетах Польши. Практическое значение исследования заключается в возможности использования позитивного польского опыта в отечественных высших учебных заведениях. Перспективами дальнейших научных разведок являются разработывание рекомендаций относительно улучшения качества обучения иностранным языкам в технических университетах Украины с учетом опыта европейских стран.

Ключевые слова: Европейское образовательное пространство, высшее образование, качество образования, стандарты образования, академическая среда, образовательные предложения, обучение иностранным языкам, технические университеты, Польша.

SUMMARY

Sheverun N. The System of Foreign Languages Training Quality Assurance at Polish Technical Universities.

The aim of the article consists of opening of foreign languages quality assurance features providing in technical universities on the example of Poland. The basic methods of research are envisaged the analysis of sources, as well as materials research with the following synthesis of these results in the integral system of looks on foreign languages quality assurance in Polish technical universities. The exposure of the system of foreign languages quality assurance features providing in Polish technical universities has become the research results.

It is determined that the system of foreign languages quality assurance in Polish technical universities is integrally constrained and consonant with the system of education quality providing in university and is based on four programs: the program of educational process perfection; the program of students support; the program of professors, tutors and administration of foreign languages department personnel providing their evaluation and perfection; the program of foreign languages department activity in an academic environment advertisement.

It is investigated that the introduction, correct application and control of the system of foreign languages quality assurance functioning in the department of foreign languages provides permanent perfection of didactics process quality; organization of modern suggestion of foreign languages courses, actuality of the language courses programs adjusted to the requirements of

labour-market, support of didactics innovations, permanent students support during the process of foreign languages training and high level of students satisfaction from an educational process; providing of high level of functioning in the conditions of education globalization, students and academic staff mobility; conduct of transparent skilled politics and advertisement of «kind studies»; pro-quality positions forming in higher educational environment and construction of quality culture that consists of the continuous aspiring to the quality of responsibility improvement, actions concordance, general decision-making.

The indexes of quality culture are also aspirations of educational activity on students' necessities, authentication of the workers with a working place, an incentive, but not dictatorial role of leading personnel, openness on an external evaluation, strengthening of perfecting initiatives.

The practical value of research consists of possibility of implementing positive Polish experience in native higher educational establishments. The prospects of further scientific researches are the development of recommendations in relation to foreign languages quality assurance providing in the technical universities of Ukraine taking into account the experience of European countries.

Key words: *European educational space, higher education, quality of education, the standards of education, academic environment, the educational proposals, foreign languages training, technical universities, Poland.*